Dziennik ustaw i rozporządzeń krajowych

dla

Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Rok 1871. Wydano i rozesłano dnia 18. Maja 1871. **Część VIII.**

Nr. 20.

Rozporządzenie Rady szkolnej krajowej z dnia 25. Lutego 1871. l. 1.740.,

którem się ogłasza prowizoryczny Statut dla seminaryów nauczycielskich.

Na mocy reskryptu Jego Excelencyi Pana Ministra Wyznań i Oświecenia z dnia 22. Października 1870. do l. 11.238, rozporządza Rada szkolna krajowa w sprawie seminaryów nauczycielskich dla szkół ludowych, co następuje:

§. 1.

W Królestwie Galicyi i Lodomeryi i Wielkiem Księstwie Krakowskiem zaprowadza się seminarya nauczycielskie jako osobne zakłady, mające na celu kształcenia nauczycieli i nauczycielek dla szkół ludowych, mianowicie męskie we Lwowie i Krakowie, żeńskie we Lwowie i Przemyślu od d. 1. Maja b. r., seminarya zaś męskie w Nowym Sączu, Rzeszowie, Tarnopolu i Stanisławowie, i żeńskie w Krakowie od d. 1. Września b. r. Kurs naukowy rozłożony w nich na trzy lata.

§. 2.

Dla kształcenia kandydatów i kandydatek w praktyce nauczycielskiej urządza się przy każdem seminaryum nauczycielskiem szkołę ludową o dwóch klasach, jeżeli istniejąca w miejscu szkoła ludowa nie da się użyć do tego celu.

Celem nastręczenia uczniom seminaryów sposobności do ćwiczenia się praktycznego w gospodarstwie wiejskiem, dodany będzie do każdego seminaryum męskiego stosowny kawał gruntu lub ogród.

§. 3.

W seminaryach męskich wykładane będą następujące przedmioty:

1. Nauka religii.
2. Pedagogika w połączeniu z dydaktyką i nauką o szkolnictwie.
3. Język polski.
4. Język ruski.
5. Język niemiecki.
6. Matematyka, a mianowicie: arytmetyka i geometrya.
7. Geografia i historya z uwzględnieniem najpotrzebniejszych wiadomości o konstytucyi krajowej.
8. Nauki przyrodnicze, mianowicie: historya naturalna i fizyka.
9. Gospodarstwo wiejskie, mianowicie: rolnictwo, ogrodnictwo, pszczelnictwo, jedwabnictwo i najważniejsze wiadomości o hodowli bydła i weterynaryi.
10. Kaligrafia.
11. Rysunki.
12. Spiew i muzyka.
13. Gimnastyka.

Jeżli w miejscu, gdzie jest seminaryum, znajduje się zakład głuchoniemych lub ślepych, seminarzyści zaznajomić się mają z metodą udzielania tymże nauki. Również zaznajomią się z urządzeniem ochronek dla małych dzieci, skoroby w miejscu nadarzyła się do tego sposobność. Nauka gry na organach, tudzież gr. kat. rytuałów kościelnych będzie obowiązkową dla uczniów, którzy, zapisawszy się na nią, odpowiednie ku temu okażą zdolności.

§. 4.

W seminaryach żeńskich wykładane będą następujące przedmioty:

1. Nauka religii.
2. Pedagogika w połączeniu z dydaktyką i nauką o szkolnictwie.
3. Język polski.
4. Język ruski.
5. Język niemiecki.
6. Język francuzki.
7. Matematyka, mianowicie: arytmetyka i geometrya.
8. Geografia i historya.
9. Nauki przyrodnicze, mianowicie: historya naturalna i fizyka.
10. Nauka gospodarstwa domowego.
11. Kaligrafia.
12. Rysunki.
13. Kobiece roboty ręczne.

14. Gimnastyka.
15. Spiew i muzyka.

Naukę języka francuzkiego, gimnastyki i muzyki uważa się za przedmioty nadobowiązkowe.

Jeżeli w miejscu, gdzie jest seminaryum żeńskie, nadarzy się sposobność, winny kandydatki zaznajomić się z urządzeniem i kierowaniem ochronek dla małych dzieci.

§. 5.

W każdem seminaryum, czy to męskiem, czy żeńskiem, należy ile możności starać się o to, by kandydatom lub kandydatkom podana była sposobność nauczenia się języka ruskiego.

§. 6.

Jązykiem wykładowym w seminaryach męskich w Krakowie, w Nowym Sączu i w Rzeszowie, tudzież w seminarych żeńskich w Krakowie i Przemyślu ma być dla wszystkich przedmiotów naukowych język polski, w seminaryach męskich zaś we Lwowie, w Tarnopolu i Stanisławowie, niemniej w seminaryum żeńskiem we Lwowie, mają być oba języki t. j. polski i ruski wykladowemi. Które przedmioty mają być wykładane w tych seminaryach w języku polskim a które w ruskim, oznaczy Rada szkolna krajowa.

§. 7.

Do publicznych seminaryów nauczycielskich uczęszczać mogą kandydaci i kandydatki nauczycielskie bez różnicy wyznania lub obrządku.

§. 8.

Dla kandydatów i kandydatek tak wyznania katolickiego jak wyznania mojżeszowego ustanowieni będą do nauki religii, a dla ostatnich i do języka hebrajskiego uzdolnieni nauczyciele. Kandydaci i kandydatki nauczycielskie innych wyznań mają pobierać naukę religii prywatnie, i obowiązani są tak przy rocznych promocyach, jak przy examinach dojrzałości i kwalifikacyjnych wykazać się świadectwem dostatecznej znajomości religii, wydanem przez zwierzchność wyznania swego.

§. 9.

Koszta zaprowadzenia i utrzymania seminaryów nauczycielskich równie jak zaopatrywania ich w potrzebne przybory naukowe i sprzęty szkolne, ponosi skarb Państwa.

§. 10.

Przy każdem seminaryum nauczycielskiem będą ustanowieni: jeden dyrektor, trzej nauczyciele (względnie nauczycielki) starsi (wyżsi) i odpowiednia liczba nauczycieli (nauczycielek) młodszych (niższych) tudzież pomocników (pomocnic) nauczycielskich.

§. 11.

Płace dyrektorów wynoszą od 1.200 do 1.800 złr., nauczycieli (nauczycielek) starszych od 1.000 do 1.200 złr., nauczycieli (nauczycielek) zaś młodszych od 600 do 800 złr. Pomocnicy (pomocnice) otrzymają wynagrodzenia stosownie do swego zajęcia.

Prócz tego pobierać będą dyrektorowie i nauczyciele po upływie każdego pięciolecia stałej a nienagannej służby przy seminaryach nauczycielskich dodatek do płacy w kwocie 100 złr.

Płace te wyznaczy na przedstawienie Rady szkolnej krajowej Pan Minister Wyznań i Oświecenia.

§. 12.

Nauczyciele (nauczycielki) młodsi udzielać będą nauki w szkole, przeznaczonej do ćwiczeń praktycznych; prócz tego są także obowiązani do udzielania nauk kandydatom lub kandydatkom, a to wrazie potrzeby.

§ 13.

Nauka w publicznych seminaryach nauczycielskich jest bezpłatną.

Ubodzy a zdolni kandydaci (kandydatki) mogą pobierać stypendya, zobowiązawszy się atoli osobną deklaracyą na pismie, iż przynajmniej przez pierwsze sześć lat po ukończeniu nauk oddadzą się służbie publicznej w zawodzie nauczycielskim.

§. 14.

Kto chce być przyjętym do seminaryum nauczycielskiego, ma się wykazać:

1. iż ukończył 15ty rok życia;

2. iż wolnym jest od takich widocznych wad fizycznych, któreby mu stały na przeszkodzie w wypełnianiu obowiązków przyszłego powołania;

3. ma przedłożyć świadectwo moralności i krótki przebieg życia swego;

4. ma się poddać examinowi wstępnemu tak ustnemu, jak pisemnemu, a w nim złożyć dowody takiego rozwoju umysłowego, jakiego wymaga się od uczniów, którzy ukończyli cztery niższe klasy gimnazyalne, lub niższą szkołę realną.

Kandydatki mają się przy examinie wstępnym wykazać takiem przygotowaniem naukowem, jakiego udziela wyższa szkoła ludowa.

§. 15.

Przyjęcie do seminaryum nauczycielskiego odbywa się na początku roku szkolnego. W ciągu roku może być przyjęty kandydat (kandydatka) jedynie wyjątkowo za pozwoleniem Rady szkolnej krajowej.

Kandydaci (kandydatki) dojrzalszego wieku mogą być przyjęci od razu na wyższy kurs do seminaryum nauczycielskiego na podstawie examinu wstępnego, jeżeli dopełnią warunków, wymienionych w §. 14. pod 1., 2. i 3.

Liczba przyjętych do jednej klasy kandydatów (kandydatek) nie może być wyższą nad 40. Na wyjątek od tej zasady może zezwolić jedynie Rada szkolna krajowa.

§. 16.

Z końcem każdego roku szkolnego orzeka grono nauczycielskie pod przewodnictwem dyrektora o postępie kandydatów (kandydatek) z klasy niższej do wyższej.

Kandydaci (kandydatki), którym grono nauczycielskie odmówi promocyi, mogą tę samą klasę tylko przez jeden rok powtarzać.

§. 17.

Po ukończeniu ostatniego kursu 3go roku w seminaryum nauczycielskiem poddają się kandydaci (kandydatki) scisłemu examinowi wstępnemu ze wszystkich udzielanych im przedmiotów naukowych.

Examin ten odbywać się będzie pod przewodnictwem delegata Rady szkolnej krajowej. Kandydaci (kandydatki), którzy wszystkim wymogom examinu tego zadość uczynią, otrzymają świadectwo dojrzałości.

Kto otrzyma świadectwo dojrzałości, może być umieszczony jako pomocnik nauczycielski lub zastępca nauczyciela przy szkołach ludowych.

Do examinów tych mogą być przypuszczeni kandydaci (kandydatki), którzy przysposobili się do niego przez naukę prywatną, jeżeli posiadają wiek odpowiedni (ukończony rok 18ty życia), dopełnią warunków, przytoczonych w §. 14. pod 1., 2. i 3. i wykażą się odbytemi studyami. Nim jednak tacy kandydaci (kandydatki) otrzymają świadectwo dojrzałości, winni odbyć trzechmiesięczną praktykę w szkole, przeznaczonej do ćwiczeń praktycznych.

§. 18.

Do stałego umieszczenia w zawodzie nauczycielskim wymaga się patentu uzdolnienia, który uzyskać można po dwuletniej przynajmniej praktyce w służbie nauczycielskiej, w skutek złożonego examinu kwalifikacyjnego.

Celem przeprowadzenia takich examinów wyznacza Pan Minister Wyznań i Oświecenia na podstawie Rady szkolnej krajowej osobne komisye.

Sposób, w jaki examina te jak i poprzednie (§. 17.) odbywać się mają, określi bliżej osobna instrukcya, wydana przez Radę szkolną krajową.

§ 19.

Patent uzdolnienia nadaje prawo do objęcia posady nauczyciela lub nauczycielki w szkołach ludowych, czy to niższych, czy wyższych.

§. 20

W patencie uzdolnienia ma być wyrażone, w jakim języku wykładowym kandydat lub kandydatka może udzielać nauki.

Postanowienia, tyczące się stanu przejściowego.

§. 1.

Równocześnie z zaprowadzeniem seminaryów nauczycielskich, rozwiązuje się istniejące dotąd zakłady pedagogiczne (preparandy), a należące do nich sprzęty szkolne i przyrządy naukowe mają być przeniesione do seminaryów nauczycielskich.

§. 2.

Rada szkolna krajowa mianuje tymczasowych dyrektorów i nauczycieli przy seminaryach tak męskich, jak żeńskich, i przedkłada o tem bezpośrednio sprawozdanie Panu Ministrowi Wyznań i Oświecenia z wnioskami do wyznaczenia płac odpowiednich.

§. 3.

Gdyby dla pewnych przedmiotów w seminaryum nie dało się pozyskać nauczycieli uzdolnionych, Rada szkolna krajowa powoła do tego zastępców z grona nauczycieli szkół średnich, znajdujących się w miejscu.

§. 4.

Kandydatom, zapisanym obecnie do dotychczasowych zakładów pedagogicznych służy prawo przyjęcia do seminaryów nauczycielskich, a to na ten sam kurs roczny, do którego uczęszczali. Mają się jednak wykazać w dyrekcyi seminaryum świadectwem dyrektora zakładu pedagogicznego, do którego uczęszczali. Przyjęcie do seminaryum nauczycielskiego kandydatów, którzy dotąd nie uczęszczali do zakładów pedagogicznych, może nastąpić jedynie na podstawie examinu wstępnego.

§. 5.

Skoro tylko seminarya nauczycielskie wejdą w życie, mają dotyczące grona nauczycielskie na podstawie załączonych ogólnych planów naukowych, z uwzględnieniem nabytego obecnie przygotowania kandydatów wygotować

bezzwłocznie szczegółowe plany naukowe, i przedłożyć je Radzie szkolnej krajowej do zatwierdzenia.

To samo ma się dziać zawsze przed końcem każdego roku szkolnego na rok przyszły.

§. 6.

Kandydaci (kandydatki), którzy w bieżącym roku szkolnym ukończą drugi kurs roczny seminaryum nauczycielskiego, mogą poddać się jedynie examinowi dojrzałości (§. 18.). W celu przeprowadzenia examinów kwalifikacyjnych (§. 19.) z kandydatami (kandydatkami) prywatnymi, będą wyznaczone osobne komisye examinacyjne. O pozwolenie do składania examinów kwalifikacyjnych mają kandydaci (kandydatki) wnieść podania swe do Rady szkolnej krajowej, najdalej do końca Kwietnia.

Kandydaci (kandydatki), którzy w bieżącym roku ukończą pierwszy roczny kurs w seminaryum nauczycielskiem, mogą być przypuszczeni do examinu dojrzałości dopiero po ukończeniu roku trzeciego.

§. 7.

Wydane dotąd patenta z uzdolnieniem na nauczycieli do szkół niższych realnych, niesamoistnych, upoważniają do ubiegania się o posady nauczycielskie przy szkołach ludowych wyższych (szkołach miejskich §. 19).

Patenta zaś z uzdolnieniem na nauczycieli szkół głównych lub trywialnych, upoważniają do ubiegania się o posady nauczycielskie przy szkołach ludowych niższych (§. 19.).

Wydane patenta z uzdolnieniem na pomocników równają się świadectwu dojrzałości (§. 18.).

§. 8.

Dotychczasowe kursa przygotowawcze dla kandydatów nauczycielskich do szkól niższych realnych niesamoistnych rozwiązują się z końcem roku szkolnego 1871. — Kandydaci, którzy w bieżącym roku szkolnym ukończą te kursa, mogą z początkiem roku szkolnego 1872. przyjętymi być na ostatni rok seminaryum nauczycielskiego. W tym celu mają się wykazać przed dotyczącą dyrekcyą świadectwem dyrektora dotychczasowego kursu przygotowawczego.

Possinger m. p.